

azzal, hogy a záloghitelező az adóssal való megegyezés alapján abba a helyzetbe jut, hogy a dolgon a tényleges hatalmát közvetlenül, vagy képviselő útján gyakorolja és így a kezizálog megalakításához a megegyezés magábanvéve is elegendő, ha a zálogos hitelező vagy képviselője a dolgot már tényleges hatalmában tartja. Kiemeli még a Kúria ezenfelül, hogy a zálogul szolgáló tengerinek lekötésekor a felperes cég jogára figyelmeztető jelölő tábla a góréra nyomban kifüggesztetett.

Kívánatos volna, ha bírói gyakorlatunkban a zálogjogi kikötés tekintetében mielőbb végleges és egyöntetű felfogás alakulna ki.

B. S.

A coulanteria elbirtoklása. Az egyik napilap hírt adott a budapesti törvényszék egy munkaügyi döntéséről, amely a munkaadó gorombasága miatt kilépett alkalmazott keresetét elutasította azzal az indokolással, hogy az alkalmazott hosszú időn át tűrte a kilépés okául szolgáló gorombasághoz hasonló korábbi gorombaságait. Az ügyben rejlő komikumon túl is érdemes a kérdéssel elvi részében foglalkozni. Nem ismerjük a kir. Törvényszék indokait, de a konkrét esettől elvonatkoztatottan érezzük annak az elvnek erejét, hogy a hosszabb időn át követett, illetve az ellenfél részéről tört jogellenesség nem bírálható el teljesen egyezően a frissében jelentkező jogellenességgel. A saját praxisomban fordult elő az alábbi eset. Egy hadiszolgálatra berendelt mérnök lakását nem adta fel és a negyedévi bérösszegeket a hadtápterületről hosszabb időn keresztül késedelmesen küldötte meg. A tulajdonos a késedelmesen küldött pénzt mindenkor fenntartás nélkül elfogadta. A 6. vagy 7. negyedévben a szokásos késedelem terjedelmét meg nem haladóan adta fel a bért a bérlő. A háztulajdonos bér nem fizetés okából felmondással élt. Úgy a járásbíró, mint a törvényszék a felmondást érvénytelennek mondta ki arra való utalással, hogy a tulajdonos, aki a bért huzamosabb időn keresztül elkésztetten is elfogadja, a bérfizetés elkésztése okából érvényesen fel nem mondhat. A gondolat erejére érdemes idézni Grosschmid tanítását: „a bérbeadó (más hitelező) a szerződés (végrendelet, törvény, lakbérleti szabály) szigorú határozmányai ellenére éveken keresztül elfogadta a fizetést minden szó nélkül 1-e helyett 15-én . . . világos, hogy ezzel ezen határozmányok félretéve nincsenek (a viszony alapfalaira ez elkésés ki nem hat), legfeljebb, hogy előrántások kellő előleges figyelmeztetés nélkül beleütköznek a véghezviteli jó hiszembe”. (Fejezetek II. k., 863. 1.) Grosschmid felfogása szerint tehát a jogosultságra, illetve a kötelezettségre a jogszerűtlenség tolerálása után is érvényben maradnak az adósra szigorúbb rendelkezések, de

mégis azzal a korlátozással, hogy a hitelezőt a jó hiszem követelményeként terheli az előleges figyelmeztetés kötelezettsége, hogy ezentúl ragaszkodni fog teljes jogaihoz és csak az előleges figyelmeztetés után térhet reá a jogszerűtlenség következeinek érvényesítésére. Danz az értelmezésről írott híres munkájában írja a következőket: „Auch durch eine fortgesetzte Übung z. B. fortgesetztes Abholen von Prämien bei einer vertragsmässigen Bringschuld kann der Glaube hervorgebracht werden, dass in dieser Übung fortgefahren werde“. Die Auslegung der Rechtsgeschäfte (140. old.) Az osztrák Versicherungsordnung szerint a biztosítási díj Bringschuld, vagyis a biztosított tartozik a díjnak a biztosítóhoz való eljuttatásáról gondoskodni. Mégis, ha a társaság 3 éven át beszedte a pénzt, csak értesítés mellett térhet vissza a díj Bringschuld jellegére, arra, hogy a jövőre az adós tartozik a fizetéssel jelentkezni és értesítés hiján nem állanak be a késedelem következményei. Ezt a kérdést érinti az a legújabb kúriai gyakorlat is, amely a biztosítottnak a nem első évi életbiztosítási díj fizetési napját követő 30 napos határidőn belül az évi díj megfizetése nélkül bekövetkezett halál esetére a biztosítási szerződést megszüntnek tekinti. Ezúttal azonban erre a most élénken vitatott döntésre bővebben ki nem térünk. Ellenben ideiktatjuk a Kúria Rp. IX. 9814/915. számú döntését, amely a következőket mondja: „midőn az adós a szerződésben megszabott törlesztési kötelezettségét az erre nézve kikötött szigorúbb feltételektől eltérően és az évekre visszamenőleg követett enyhébb gyakorlatnak megfelelően a hitelező elnézése mellett teljesítette, a forgalomban megkívántató jóhiszeműség s a bizalom folyamányaképp mindaddig, amíg a hitelező az előző enyhébb gyakorlat megmásítását célzó akaratáról az adóst nem figyelmeztette, a szerződésben megszabott súlyos jogkövetkezmény alkalmazásbavételét az adóssal szemben követelni nem jogosult“. (Magánjogi Döntvénytár 1916. évfolyam 176. lap, ahol korábbi hasonló döntések is idézettek.) Mindezen adalékok igazolják, hogy él valami a közfelfogásban jogszabályokban és bírói döntésekben, amit a coulanteria elbirtoklása néven neveztünk, ha jogilag nem is szabatosan, de a felfogásban meghúzódó gondolat jellemző összefoglalásaképp. Az elbirtoklás szó jogilag annyiban nem szabatos, mert amint láttuk, az adós nem szerez jogot a jogszerűtlen teljesítésre, vagyis a jogszerűtlenséghez való ragaszkodást el nem birtokolta, hanem csak azt a jogot nyerte el, hogy újabb értesítésig a szigorúbb feltételek szerint járó konzekvenciák őt ne terheljék és ezen újabb értesítésig az adós valójában úgy tekintetik, mint aki jogszerűen teljesített.

B. S.